



STOHAB
2015-03-03

Till Stockholms Hamn AB:s styrelse

Remiss Vattenplan för Nynäshamns kommun

Bakgrund

Nynäshamns kommun har arbetat fram ett förslag till en kommunövergripande vattenplan. Planen ska göra det möjligt att arbeta strategiskt med förbättringar av vattenkvaliteten i kommunens vatten.

EU:s ramdirektiv för vatten (vattendirektivet) ålägger kommunerna att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten. Det innebär att kommunens vatten ska ha uppnått god ekologisk och kemisk status till 2015, med tidsfrist för vissa vatten fram till 2021. För att uppfylla detta inom utsatt tid har kommunen arbetat fram ett förslag till vattenplan för att visa hur kommunen kan bidra till att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten.

Vattenplanen ska utgöra ett tematiskt tillägg till översiktplanen och ska därför skickas ut på samråd. Under samrådet ges kommunens invånare, myndigheter, sammanslutningar möjlighet att komma med synpunkter på förslaget. Syftet med samrådet är att ta fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Planen är uppdelad i två delar:

Del A innehåller syfte och mål med planen, planens övergripande riktlinjer, åtgärdssammanställning, lagstiftning och kommunala planer som är relaterade till vatten, beskrivning av vattenförvaltningen, övergripande beskrivningar av kommunens vatten och dess miljöproblem samt redogörelse av den miljöövervakning som bedrivs i kommunens vatten.

Del B är den mest omfattande delen och innehåller beskrivningar av kommunens avrinningsområden och vatten.

Syftet med vattenplanen är att visa hur kommunen kan uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten samt förstärka arbetet mot en hållbar utveckling i Nynäshamns kommun. Syftet är också att planen ska bidra till att hålla samman vattenfrågorna, fungera som underlag för planering, samt skapa struktur för det fortsatta vattenarbetet i kommunen. Vattenplanens övergripande mål är att kommunens vatten ska uppnå god status till år 2021.



Nynäshamns kommun har remitterat rubricerad Vattenplan till Stockholms Hamn AB (Hamnen) för yttrande senast den 28 februari 2015, men anstånd har lämnats för att inkomma med svar efter Hamnens styrelsemöte.

Samrådsdokumenten i sin helhet återfinns på denna sida:

<http://www.nynashamn.se/Se--gora/Natur-och-parker/Naturvard/Vattenvard/Vattenplan.html>

Stockholm Hamn AB:s synpunkter

Kommunen önskar synpunkter på de åtgärdsförslag som presenteras och ytterligare fakta om områden och vatten. Nedan ges Stockholms Hamns synpunkter på vattenplanen i allmänhet samt för vissa av de åtgärdsförslag som berör Hamnens verksamhet. I samband med ansökningar om tillstånd enligt miljöbalken för hamnverksamhet och vattenverksamhet har Hamnen tagit fram omfattande underlag om områden och vatten kring Nynäshamn och Norvik, vilket kan bidra med ytterligare fakta. Detaljerad fakta presenteras dock inte i detta yttrande för Hamnen får hänvisa till det material som redan finns tillgängligt avseende dessa tillståndsprövningar.

Nynäshamns kommuns arbete med vattenplan är mycket positivt enligt Hamnens uppfattning. Vidare uppskattar Hamnen att den getts möjlighet att yttra sig. Ambitionen att tillstånds- och tillsynsmyndigheter skapar sig en bättre uppfattningar helhetsbilder och därmed tydligare kan avgöra vilka problem som de ska fokuseras på bl.a. i samband med tillståndsprövningar är positiv.

För närvarande pågår samråd rörande vattenförvaltningen inom Norra Östersjön 2015-2021 respektive åtgärdsprogram för havsmiljön från Vattenförvaltningen respektive Havs- och vattenmyndigheten. Hamnen är oklar över hur kommunen har beaktat dessa remisser, då dessa enligt Hamnens uppfattning bör utgöra en "vägledning" vid framtagande av vattenplan. Eftersom vattenplanen ska utgöra underlag för framtida planering är det viktigt att utgå ifrån de övergripande åtgärdsprogrammen för nästa förvaltningscykel.

Enligt vattenplanen (Del A) har Nynäshamns kommun tre stora problemområden gällande vatten; övergödning, miljögifter och fysiska förändringar till vilka sjöfart och hamnar enligt vattenplanen bidrar. Förutom dessa omnämns även sjöfartens och hamnarnas bidrag avseende försurning och främmande arter.

I vattenplanen (Del B) finns en redovisning av respektive vattenförekomst och förslag på åtgärder.



Hamnen anser att de problemområden som beskrivs skulle kunna nyanseras något med avseende på påverkan från hamnverksamhet och sjöfart. Hamnen anser att det tyvärr finns en viss otydlighet när yrkessjöfarten och fritidsbåtsverksamheten omnämns med samlingsbegreppet "Sjöfart" i vattenplanen. Nedan ges synpunkter under respektive ämnesområde.

Vattenplanen – Del A

Övergödning

I vattenplanen sägs att det mest omfattande vattenproblemet i Nynäshamn är övergödning samt att sjöfarten bidrar till övergödningen i form av dess utsläpp av toalettavfall. Beträffande avloppsvatten från fartyg finns tidigare fattade beslut om skärpta regler. Beslutet innebär att det från 2016 inom Östersjön kommer krävas att alla nya passagerarfartyg ska lämna sitt avloppsvatten i hamn och att kravet från 2018 ska omfatta samtliga passagerarfartyg i trafik. Beroende på att några länder har förklarat att hamnarna i deras respektive länder inte har mottagningsanläggningar klara är det dock i dagsläget osäkert när dessa regler träder i kraft.

Stockholm är en av få hamnar runt Östersjön som har möjlighet sedan flera år tillbaka att ta emot toalettavfall från fartygen. Arbete pågår med att även bygga anläggningar för mottagning i Kapellskär och Nynäshamn.

Hamnen har under flera år utrett kvalitén på svart- och gråvatten och dessa utredningar, den senaste under 2014 tillsammans med Transportstyrelsen, visar att svart- och gråvatten är att likställa med "vanligt" avloppsvatten och kan således renas på motsvarande sätt. Hamnens uppfattning är att det finns kapacitet i befintligt reningsverk i Nynäshamn att redan idag börja ta emot svart- och gråvatten och att vid behov göra en successiv utbyggnad. VA-avdelningen i Nynäshamns kommun har hittills bedömt att befintligt reningsverk saknar tillräcklig kapacitet för att ta emot svart- och gråvatten från fartyg samt att svart- och gråvatten kräver särskild rening. Om denna bedömning kvarstår tvingas Hamnen därmed att söka andra lösningar. För närvarande projekteras tekniska lösningar för att kunna omhänderta och rena svart- och gråvatten inom hamnens områden. Intill dess tekniska lösningar finns kommer svart- och gråvatten från fartyg som önskar lämna sådant vatten att tas emot med i första hand pråm och i andra hand tankbil.

Av vattenplanen framgår det även att dagvatten bidrar till övergödning. I Hamnen i Nynäshamn finns sedan många år tillbaka ett dagvattensystem med oljeavskiljare, vilket gör att Hamnens dagvatten renas innan det når recipienten. Även vid Stockholm Norvik planeras dagvattenrening i form av olje- och slamavskiljning.



Miljögifter

Enligt vattenplanen utgör hamnverksamheten i hamnområdet i Nynäshamn en stor föroreningsrisk samt att problemet är sparsamt undersökt och att det råder stor osäkerhet om hur problemområdet ser ut i verkligheten.

Hamnen delar inte denna uppfattning såvitt avser Hamnens område. Hamnen har i enlighet med miljöbalken tillstånd till att bedriva hamnverksamhet i Nynäshamns hamn. I samband med ansökan har Hamnen tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning av vilken det framgår att miljöpåverkan från Hamnen är ringa. Hamnen har även gjort sedimentundersökningar i området som visar att det inte finns några förorenande sediment i någon större omfattning inom hamnområdet.

Fysiska förändringar

För Hamnen är det viktigt att fortsätta följa och stötta utvecklingen för miljöanpassad sjöfart samt att trygga varuförsörjningen till regionen. Ett led i det arbetet är planerad byggnation av hamnen i Stockholm Norvik. I samband med ansökan om att anlägga och driva den hamnen har Hamnen sökt dispens för att dumpa muddermassor vid Ekoknölen med begränsade långvariga miljökonsekvenser till följd. Hamnen kommer även att bygga en järnväg till området.

Av mark- och miljödomstolens dom avseende Norvik framgår det att de sökta verksamheterna, förutom en viss mindre tillfällig påverkan under byggskedet, kan antas komma påverka vattenkvaliteten i endast närmast försumbar omfattning. Denna påverkan utgör inte hinder mot att tillåta verksamheterna p.g.a. miljökvalitetsnormerna för ytvatten, miljökvalitetsnormerna för havsmiljön eller risken för att vattenförekomsten Mysingen ska förklaras vara kraftigt modifierat vatten.

Försurning

Enligt vattenplanen orsakas försurning i huvudsak av luftutsläpp av svaveldioxid och kväveoxider från bl.a. sjöfart och där den internationella sjöfarten utpekats som den absolut största utsläppskällan av försurande ämnen inom Norra Östersjöns vattendistrikt. Den 1 januari 2015 skärptes kraven på utsläpp av svaveloxider ytterligare i enlighet med IMO:s (International Maritime Organization) regelverk samt EU:s reviderade svaveldirektiv. För att uppfylla de nya reglerna krävs att rederierna vidtar åtgärder på sina fartyg. Ett alternativ är att gå över till ett finare bränsle med en svavelhalt om högst 0,1 procentenheter. Ett annat alternativ är att rena avgaserna från fartygen, med s.k. scrubbers, så att svaveloxidhalten i utsläppen inte blir högre än med lågsvavligt bränsle. Ett tredje alternativ är att gå över till alternativa bränslen som uppfyller kravet på vad som är tillåtet att släppa ut. Bränslen som diskuteras och studeras för närvarande är framför allt flytande naturgas (LNG) och metanol. Vilka lösningar som redare kommer att välja till sina fartyg är idag inte möjligt att bedöma då fartygens och motorernas ålder,



fartygskonstruktion, ekonomisk och teknisk livslängd m.m. är några faktorer som har betydelse.

Stockholms Hamnar har under många år tillämpat differentierade hamnavgifter, sedan år 2015 differentieras dessa utifrån fartygens utsläpp av kväveoxider, medan rabatten för lägre utsläpp av svaveloxider tagits bort pga. den strängare lagstiftning som införts. Rabattens storlek beror på mängden kväveoxider som släpps ut, enligt samma sju-gradiga skala som Sjöfartsverket tillämpar. Rabatten kan, som exempel, innebära att ett fartyg på 50.000 GT i varannandagstrafik (182 anlöp/år) nu erhåller mellan 1,5 och 2 miljoner i rabatt beroende på hur mycket kväveoxider det släpper ut.

För att uppmuntra en omställning till alternativa bränslen har en särskild rabatt för fartyg som använder LNG införts. För ett fartyg på 50.000 GT i varannandagstrafik (182 anlöp/år) skulle detta innebära en rabatt på 455 000 kr per år.

Dessutom har Stockholms Hamnar infört incitament för att även uppmuntra fartyg att elansluta vid de kajer där bolaget erbjuder elanslutning. Stockholms Hamnar erbjuder en miljon kronor till varje fartyg som byggs om för att kunna ansluta till el vid kaj, förutsatt att elanslutning och trafikering sker under en treårsperiod.

Främmande arter

I vattenplanen tas frågan upp om främmande arter som kan spridas till kommunens vatten via olika vägar, där en är via internationell sjöfart. Av remiss "Förslag till åtgärdsprogram för havsmiljö" som Hav- och vattenmyndigheten för närvarande samråder om framgår att arter har följt med i barlastvatten eller som påväxt på fartygens skrov. Idag saknas kunskap om betydelsen av skrovpåväxt för spridning av främmande arter. Det behövs också kunskap om betydelsen av konstruktioner i vatten samt om lämpliga tekniker för rengöring och destruktion av påväxt. En vägledning behöver tas fram om hantering och omhändertagande av påväxt på fartygsskrov. Barlastvattenförordningen antas hantera introduktion av främmande arter via sjöfart och på så sätt bidra till att miljö kvalitetsnormerna nås. I huvudsak kommer fartygen som trafikerar Stockholms Hamnar, t.ex. färjetrafiken, från andra delar av Östersjön, varför risken för introduktion av exotiska arter är liten vid eventuellt utsläpp av barlastvatten.

Vattenplanen- Del B

Kvarnbäcken (Del B, s.140)

I samband med byggandet av Stockholm-Norvik kommer även en järnväg anläggas, för vilken en järnvägsplan har varit utställd under 2014. Hamnen kommer ansöka om vattenverksamhet i samband med denna byggnation. Kvarnbäcken är en av de vattenförekomster som kommer att passeras av järnvägen. I enlighet med nu aktuell vattenplan kommer åtgärder vidtagas så att exploateringen minimerar risken att påverka vattenkvaliteten i Kvarnbäcken.



Nynäshamn

I Vattenplanen framgår åtgärdsförslaget (Del B, s.161) ”Se över hur hamnområdet kan anpassas för att främja den ekologiska potentialen. Förslagsvis kan ett område med multifunktionella ytor etableras eller yta för dagvattenhantering skapas.”

Eftersom Nynäshamns Hamns hamnområde redan idag är försett med dagvattenrening, utgår Hamnen från att med denna skrivning åsyftas inte Hamnens område.

När det gäller en vattenförekomst som utpekats som kraftigt modifierat vatten bör insatser inriktas på de faktorer som går att påverka. Anledningen till att vattenområden i anslutning till hamnar av riksintresse generellt utpekats som kraftigt modifierat vatten anges av vattenmyndigheterna främst vara oundviklig fysisk påverkan samtidigt som hamnen är av betydelse för samhället. Anläggningar bör utformas så att de i möjligaste mån kan bidra till att ekologiska funktioner upprätthålls, men de förhindrar förekomsten av opåverkade stränder, därav utpekandet av vattenförekomsterna som kraftigt modifierade. När man läser i Norra Östersjöns förvaltningsplan som vattenmyndigheten för närvarande har ute på samråd framgår att de kommer att utreda frågan om hamnar utgör kraftigt modifierat vatten eller inte fram till 2018. Stockholms Hamn anser att detta bör framgå tydligare i avsnittet om vattenförekomsten Nynäshamn och dess avrinningsområde och istället bör åtgärder prioriteras för påverkansfaktorer som exempelvis belastning med miljöstörande ämnen.

Mysingen

Av vattenplanen (Del B, s. 168) framgår:

”Det är av största vikt att verka för att minsta möjliga negativa påverkan sker på vattenmiljön under anläggandet av, samt den senare pågående verksamheten i godshamnen vid Norvik. Viktiga aspekter är bland annat att undvika grumling, kväveläckage från sprängningar samt hantera dagvatten enligt kommunens dagvattenpolicy.”

I den pågående prövningen avseende Norvik har hamnen behandlat frågor avseende grumling, sprängning och dagvatten.

Hamnen kommer erlagga en fiskeavgift (ca 4,6 MSEK) som endast får användas till fiskevårdande åtgärder i berörd vattenförekomst (Mysingen) eller inom angränsande kustvattenområden inom Stockholms län. Hamnen har även åtagit sig att flytta blåstång, undersöka möjligheterna till utplantering av höstlekande fisk, under kajerna skapa lektyta/skyddsytta för fisk samt förstärka naturområdena i hamnverksamhetens närområde. Hamnen ser i och med detta att de riktlinjer som framgår av vattenplanen följs.

Stockholms skärgårds kustvatten

Som framgår av vattenplanen kommer troligtvis antalet fartygsrörelser i området öka och att kommunen ska arbeta med framtagande av Havsplan respektive Kustplan. Av mark-



och miljödomstolens dom avseende Norvik framgår att dispens för dumpning av muddermassor vid Ekoknölen har meddelats. Av miljökonsekvensbeskrivningen till Hamnens ansökan framgår att dumpningen inte kommer innebära några bestående negativa miljökonsekvenser. Stockholms Hamn utgår ifrån att kommunen i arbetet med Havsplan respektive Kustplan beaktar denna verksamhet.

Sammanfattning

Såvitt Hamnen kan bedöma rymms Hamnens fortsatta verksamhet i Nynäshamns hamn samt planerade byggnation och drift av hamnen i Norvik inom ramen för de målsättningar som beskrivs i vattenplanen.


Förslag

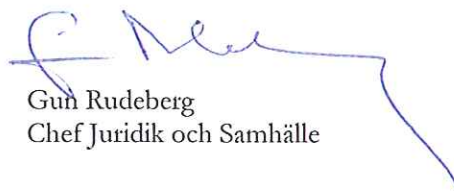
Styrelsen föreslås besluta

att som svar på remissen åberopa och överlämna upprättat tjänsteutlåtande.

att omedelbart justera ärendet.

Stockholm den 16 februari 2015


Johan Castvall
VD


Gun Rudeberg
Chef Juridik och Samhälle